

Гасанов М.М.*

РОЛЬ БАНКІВ У ВІДНОВЛЕННІ ГЛОБАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Питання фінансової стабільності є особливо актуальним, адже сьогодні довіра до фінансової системи є надзвичайно крихкою. МВФ вже неодноразово змінював свої прогнози відносно темпів економічного розвитку. Подібна ситуація склалася восени 2012 року, коли представники МВФ заявили, що фонд офіційно знизив прогноз зростання світової економіки у 2012-2013 роках. Так, очікується, що в 2012 році світовий ВВП може зрости на 3,3% (нижче раніше очікуваних 3,5%), а в 2013 – на 3,6% (тоді, як 3,9% були початковим орієнтиром). При цьому МВФ наголошує, що Єврозону очікує спад ВВП на рівні 0,4% у поточному році, а у наступному – невелике зростання у 0,2% [2].

Остання доповідь МВФ отримала назву «Відновлення довіри та впровадження реформ» [2]. На думку МВФ, основною проблемою є те, що незважаючи на певні кроки та початкові реформи, подібні заходи часто не мають чіткої направленості та не призводять до створення нової фінансової архітектури – більш безпечної та більш ефективної. Тут мається на увазі, в першу чергу, реформування банківського сектору. На думку аналітиків, банківським структурам необхідно зробити акцент на створенні інноваційних фінансових інструментів для підвищення прозорості цього сектору, а також дотримання положень «Базель 3» щодо утримання високих буферних запасів капіталу та ліквідності. Подібні кроки, разом з підтримкою процентних ставок на низькому рівні, дозволять уникнути нових потрясінь, принаймні у короткостроковій перспективі.

Ще одним важливим кроком має стати створення пруденціальних нормативів для небанківських фінансових організацій. Метою цього є два основні аспекти: по-перше, знизити рівень ризику, зокрема системного; по-друге, обмежити вплив «тіньових» інституцій. Більш прості організаційні структури дозволять підтримати ті фінансові організації, які складають основу поточної фінансової системи [3].

Таблиця 1.
Фази запровадження стандартів капіталу та ліквідності
(У відсотках, зменшення вказує на перехід всі дати вказані станом на 1 січня)

<i>Частка позикових коштів</i>	2011-2012		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	<i>Наглядний моніторинг</i>		<i>Поетапне впровадження 2013-2017 рр. Прискорення з 2015 р.</i>					<i>Перехід до колонки 1</i>	
<i>Мінімальне загальне співвідношення власного капіталу</i>			3,5	4,0	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
<i>Буферний капітал</i>						0,625	1,25	1,875	2,5

* аспірант Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України

Частка позикових коштів	2011-2012		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	Наглядовий моніторинг		Поетапне впровадження 2013-2017 рр. Прискорення з 2015 р.				Перехід до колонки 1		
Мінімальний загальний капітал плюс буферний капітал			3,5	4,0	4,5	5,125	5,75	6,375	7,0
Перехід до в і д р а х у в а н ь включаючи обсяги п е р е в и щ у ю ч і відкладені податкові активи				20	40	60	80	100	100
Мінімальний капітал 1 рівня			4,5	5,5	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Мінімальний сукупний капітал			8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Мінімальний сукупний капітал плюс буферний капітал			8,0	8,0	8,0	8,625	9,25	9,875	10,5
І н с т р у м е н т и капіталу 2 рівня, які більше не належать до 1 рівня			Поетапне 10-річне впровадження з 2013 року						
П о к р и т т я ліквідності	Початок періоду спостереження			Запровадження мінімальних стандартів					

Джерело: [2]

Питання щодо токсичних активів все ще залишається відкритим. МВФ дає доволі песимістичний прогноз – до кінця 2013 року європейські банки повинні скоротити баланси на \$2,8 трлн (оптимістичний варіант) або навіть на \$4,5 трлн (песимістичний варіант). Це пов'язано із заходами регуляторної політики і може викликати подальший спад кредитування. Втім, пізніше прогноз МВФ був скоректований: у квітневому звіті ці показники склали \$2,6 трлн та \$3,8 трлн відповідно. Банківські системи Греції, Кіпру, Ірландії, Італії, Португалії та Іспанії можуть сильно постраждати від подібних заходів. Вже зараз економісти МВФ говорять про відтік капіталу з периферійних країн Єврозони у більш економічно стабільні держави. В результаті реалізації вищезазначеної політики обсяг кредитування на європейській периферії взагалі може скоротитися на 9%.

Саме тому основний вихід – це реалізація з боку провідних світових економічних інституцій продуманих реформ, яких, на жаль, зараз бракує. Пропозиції МВФ представляють собою значне поліпшення якості та кількості капіталу у порівнянні з докризовою ситуацією (див. Табл.1). Так, звичайні акції будуть становити велику частку капіталу і, тим самим, дозволять більше абсорбувати збитки. Зокрема, відповідно до існуючих стандартів, потрібно збільшити з 2 до 4,5 відсотків буфер збереження капіталу, що обмежить

ризика банків. Крім того, суми нематеріальних активів і активів, які можуть бути включені у капітал, буде обмежено до 15 відсотків. Прикметно, що фази механізму були розроблені, щоб дозволити банкам перейти на ці більш високі стандарти в основному через обмеження прибутку.

З стабілізацією і відновленням світової фінансової системи пов'язані поступова відмова від нематеріальних активів без перехідного періоду [1]. Це призведе до підвищення стійкості банківського сектора для покриття будь-яких майбутніх потрясінь, які можуть виникнути. На наш погляд, в рамках базового сценарію, і виходячи з перспектив розвитку світової економіки, доречно передбачити можливі виключення всіх нематеріальних активів з капіталу, що скоротить період впровадження і зменшить надмірний тиск на банківську систему і економіку в цілому.

Література

- 1) Мировая финансовая система после кризиса. Оценки и прогнозы / Ответственный редактор В.Р.Евстигнеев. – М.: Маросейка, 2009. – 220 с.
- 2) Global Financial Stability Report [Electronic resource] / E.-M.Truman. – Mode of access: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/gfsr/2012/02/index.htm>.
- 3) Backus D. Global 'Imbalances' and the Crisis [Electronic resource] / D. Backus, T. Cooley – Mode of access: <http://online.wsj.com/article/SB10001424052748703652104574652230174885724.html>.